

מח"ש
MAHASH
ماحش

פרקליטות המדינה, משרד המשפטים

סיכום שנתי

2015

המחלקה לחקירות שוטרים בפרקליטות המדינה
דין וחשבון שנתי לשנת 2015

ירושלים, שבט התשע"ו
פברואר 2016

שנת 2015 הייתה גדושה ועמוסת פעילות; שנה שבה הגיעה העשייה של המחלקה לשיאים שלא הכרנו כמותם. בסופה של השנה נמנו למעלה ממאה כתבי אישום פליליים - ומספר דומה של החלטות על העמדה לדין משמעתי - תוצר של למעלה מ-600 תיקים בהם נחקרו שוטרים באזהרה (כ-30% תיקי העמדה לדין). אחוז מיצוי החקירה, קרי, פיצוח והגעה לחקר האמת, בתיקים שנחקרו עומד השנה על 66% (לאחר תוצאה של 64% בשנים 2015-2014).

השנה החלה בסערה גדולה בסדרת חקירות של קצינים בכירים, אשר נחשדו בעבירות מין ובעבירות מתחום טוהר המידות. שורה של ניצבי משנה וניצבים (בתוכם הסמפכ"ל) הגיעו בזה אחר זה לחדרי החקירות. יודגש כי מח"ש אינה נוהגת לזמן איש משטרה לחקירה באזהרה נוכח הפגיעה המובנית הנכרכת בכך, אלא לאחר בדיקה מוקדמת ומדוקדקת ורק לאחר שנתבססה תשתית ראייתית ממשיית לחדש המחייבת חקירתו באזהרה של שוטר. לאור תוצרי החקירות, שנבחנו מקרוב תחת עינם של פרקליטי המחלקה והועברו לעיון הגורמים המוסמכים במשטרה, שוחררו או פוטרו קצינים בכירים רבים מהשירות, בתהליך שיצר רעידת אדמה בציבוריות הישראלית בכלל - ובמשטרת ישראל בפרט. חלק מהתיקים הגיעו לדין פלילי, חלקם מצאו מענה מידתי בדין המשמעתי ואחריתם בטיפול, בשלבי סיום, בתיאום עם לשכת פרקליט המדינה.

מדובר במהלך אכיפה חסר תקדים, בעל חשיבות ורגישות ציבורית וארגונית מן המעלה הראשונה, שיש בכוחו להעניק למשטרה הזדמנות פז לכונן שינוי ערכי ותרבותי חיוני. כפי שהדגשתי לא אחת, מח"ש משמשת בסופו של דבר פלטפורמה אסטרטגית עבור משטרת ישראל ועבור הציבור בישראל, כלי ראשון במעלה להתמודדות עם תופעות פסולות בקרב אנשי משטרה. מח"ש חוקרת, חותרת לחקר האמת, ומניחה בסופו של יום את ממצאי חקירתה בפני הגורמים המוסמכים במשטרת ישראל, או (במקרים המתאימים) בפני בית המשפט המוסמך.

בסופו של דבר, באחריות המשטרה - והעומדים בראשה - לעשות שימוש מושכל בתוצרי עבודת מח"ש, לחדד את המסרים הערכיים לארגון, לחנך ולהבטיח באופן שוטף עקירת עשבים שוטים המשתרבים לערוגה הטובה; שהרי כידוע, המשפט הפלילי שמח"ש אמונה על אכיפתו בקרב שוטרים, אינו חזות הכל.

בהמשך השנה ניהלה המחלקה חקירה סבוכה ומורכבת מאין כמותה, שדרשה תשומות רבות וליווי צמוד של צוות פרקליטות מיומן ומסור, בפרשיית פישר-מלכה. בסיבוב הראשון של פרשה זו, כמעט וחמק קצין המשטרה ערן מלכה, אחד משני החשודים העיקריים, מאימת הדין לאחר שהעלים את מכשיר הטלפון שלו. מח"ש לא הרפתה ועם התקדמות הטכנולוגיה, הצלחנו לפרוץ למכשירי הסלולר של יתר המעורבים בפרשה, התיק פוצח עד היסוד ונחשפה תופעה מושחתת שלא ראינו כמותה בעבר: שילוב ידיים עברייני בין פרקליט ידוען וקצין חקירות ותיק, כשבשוליו מעורבת פרקליטת מחוז בדימוס, ותכליתו "ציד לקוחות פוטנציאליים" מקרב חשודים בעלי ממון, תוך מכירת מידע רגיש מתיקי חקירה ושיבוש חקירות. הפיצוח המהדהד, שסופו בהודאת קצין המשטרה מלכה וחקירת בכירים נוספים במעורבות בפרשה, הסתיים בגזירת עונש של שמונה (!) שנות מאסר בפועל על מלכה ובהגשת כתב אישום נגד שורה ארוכה של מעורבים.

נחשפנו השנה לריבוי אירועים של שימוש בכוח קטלני ע"י שוטרים תוך כדי פעילות מבצעית. אירועים אלה, שהתרבו בחלק האחרון של השנה בתקופת 'אינתיפאדת הסכינים', חייבו את המחלקה לשמור בקפידה על האיזון העדין והדק בין דרישות החוק והצורך החיוני להגן על חיי אדם באשר הוא אדם; ובין

החובה לאפשר ללוחמי המשטרה להגן באופן אפקטיבי, ללא מורא, על חיי הציבור מפני גורמים עוינים, היוצאים לרחובה של עיר חמושים בסכין מתוך כוונה לרצוח, תוך הבנה של תחושת הסכנה הסובייקטיבית האופפת את האוחז בנשק ברגעי הפחד והמתח ומתוך הבנה שאין מדובר ב"בדיקה של בית מרקחת". מרבית אירועים אלה הסתיימו בממצאים השוללים חשד לפלילים, וזאת בתהליך בדיקה מקדים, אשר לא חשף את השוטרים שלא לצורך לחקירה מיותרת ומרתיעה באזהרה.

במהלך השנה הושלמה הפעימה האחרונה של אזרוח מערך החקירות והוא מאויש כיום ע"י חוקרים אזרחים, עובדי פרקליטות, אקדמאים, גברים ונשים צעירים הרתומים למשימה ברמה הערכית והמקצועית. החוקרים האזרחים הוכשרו וצוידו בכל מערכות המידע והכלים שעמדו לרשות החוקרים הוותיקים (השוטרים המושאלים), וכמו כן הוכפל מערך הסייבר במח"ש ונעשתה עליית מדרגה מבחינת היכולת הטכנולוגית בחקירות.

אני מבקש לברך את כולכם, פרקליטים, אנשי מודיעין, מנהלה, מזכירות וחוקרים יקרים, על שנה מרתקת, חשובה מעין כמותה, שבה הצעדנו כולנו, איש איש בתפקידו, את המחלקה צעד נוסף קדימה במסע העשייה החברתי-מקצועי-אישי המרתק שלנו, לתועלת הציבור והחברה בישראל. תודתי העמוקה למשה סעדה סגני ולשיפי שמר סגניתי, על החברות והתמיכה שלא יסולאו מפז.

אורי כרמל

ראש מח"ש

יעדי המחלקה שהושגו במהלך שנת 2015

העלאת אחוז מיצוי חקירה: היעד האיכותי שנמדד במח"ש הוא מיצוי חקירה והגעה לחקר האמת, תהא אשר תהא. גם השנה עשיית המחלקה הביאה להעמדתם לדין פלילי ומשמעתי של כ- 300 שוטרים (בכ- 200 תיקי חקירה) בשנת 2015, מספר גדול ומשמעותי ביחס לאוכלוסייה נורמטיבית של אנשי משטרה, שרובם עושים את עבודתם נאמנה. יחד עם זאת, באותם מקרים בהם התברר שהשוטר פעל כדין- מח"ש לא היססה לנקות את השוטר מכל חשד ולסגור את התיק בעניינו מחוסר אשמה (מדובר בלמעלה ממאה תיקים שנחקרו), זאת על מנת להבטיח ערכים כמו חתירה למגע ודבקות במשימה, שמשטרה מקצועית איננה יכולה בלעדיהם.

חיזוק הקשר עם נפגעי העבירה: מח"ש הנהיגה נוהל עבודה בדבר שיח בין פרקליט/ה לנפגע עבירה בעבירות מין ובעבירות אלימות חמורה מקום בו התיק צפוי להסגר. על פי הנוהל האמור, פרקליטי מח"ש וכן הנהלת המחלקה יוזמים שיח עם נפגעי העבירה או בני משפחותיהם טרם קבלת החלטה. חשיבות רבה נודעת למפגשים מסוג זה, אשר בבסיסם מספר תכליות: מתן הסבר לנפגע או בני משפחתו בדבר השיקולים שהובילו לסגירת התיק (בין ראייתיים, בין משפטיים ובין כאלה הנוגעים לעניין הציבורי); חיזוק אמון הנפגע בעבודת המחלקה באמצעות שיקוף תהליך העבודה וקבלת ההחלטות; אפשרות מתן ביטוי לנפגע, שיכול לשטוח טענותיו ולומר דברו; מתן הסבר לנפגע העבירה בדבר הזכויות העומדות לו על פי חוק, כגון זכות הערר. מדובר בהתנהלות שאינה מחויבת על פי הדין אך נמצא כי היא מתבקשת מבחינת איכות הטיפול בנפגעי עבירה.

התמודדות עם עבירות מין: נוכח התגברות זרם המידע והדיווחים שהגיעו בשנים האחרונות למחלקה לחקירות שוטרים בכל הנוגע להטרדה מינית וניצול מרות על ידי מפקדים, הוחלט לפני מספר שנים על שיתוף פעולה אסטרטגי רב-שנתי עם איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, אשר יקיף את כל שלבי ההליך הפלילי, החל משלב הגשת התלונה, עבור דרך החקירה עצמה, עד סיומה, וכלה בניהול ההליך הפלילי גופו, על כל שלביו. תכלית מהלך חשוב זה נועדה להשבחת עבודת המחלקה, תוך הענקת כלים מקצועיים תומכים לעבודת חוקרי מח"ש ופרקליטיה, ובעיקר לשיפור רווחת הנפגעים והנפגעות מינית, שתלונתם מטופלת במח"ש.

איגרת לשוטרת/לנפגעת עבירה: במסגרת שיתוף הפעולה בין מח"ש לאיגוד מרכזי הסיוע, נוסחה אמנה משותפת בדמות איגרת הנמסרת לכל נפגעת עבירה המגיעה למסירת עדות במחלקה.

השלמת אזרוח מערך החקירות במח"ש: בינואר 2015 נקלטו במח"ש 11 חוקרי דור ד' לאזרוח. הקבוצה עברה קורס חוקרים בן שבעה שבועות ונמצאת בימים אלה לקראת סיום שנת הצעירות והסמכה כחוקרים מן המניין. דור ד' מהווה פעימה אחרונה בתהליך האזרוח, לקראת השלב הסופי (הצפוי בעוד שנים ספורות) שבו יפרשו ראשי הצוותים הוותיקים ויחלפו בבכירי החוקרים האזרחים. לעת הזו ניתן דגש משמעותי להכשרה המקצועית של החוקרים בריבוי השתלמויות בתחומים המקצועיים השונים.

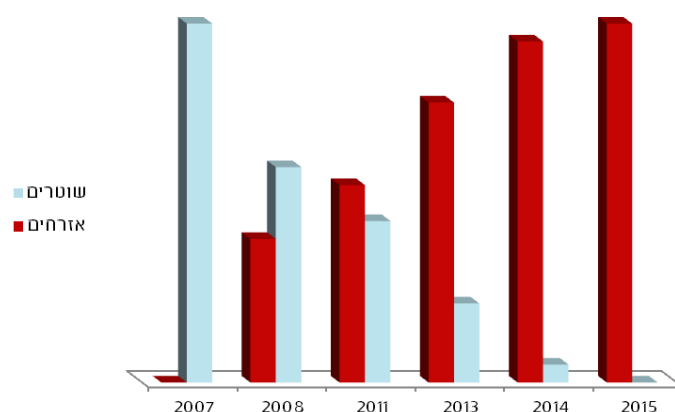
יעד סייבר במח"ש: התבצעה הכשרה של חוקר מחשב מיומן בכל אחת מהשלוחות וכן בוצעה רכישת ציוד לצורך פתיחת מעבדת מיצוי ראיות מחשב נוספות במחלקה. בראש המערך מונה חוקר כאחראי תחום סייבר לריכוז העבודה המקצועית בתחום מתפתח וחשוב זה.

כוח אדם במערך החקירות במח"ש

בשנת 2015 בוצעה הפעימה האחרונה של אזרוח מערך החקירות: בחודש ינואר 2015 הסתיים מכרז החוקרים האזרחים דור ד'. בראשית פברואר 2015 החל קורס צוערי דור ד' ובקרוב הם ישלימו את מהלך הצוערות ויוסמכו כחוקרים מן המניין.

במהלך זה הושלם תהליך אזרוח מערך החקירות, בהתאם לתכנון.

סטטוס אזרוח מערך החקירות 2015

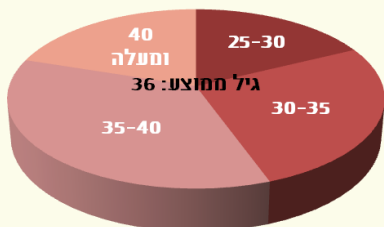

האתגר המרכזי העומד כרגע על הפרק הוא ייצוב המערך האזרחי הצעיר, צבירת ניסיון מקצועי ומבצעי והמשך הכשרה אינטנסיבי תוך כדי ביצוע מקצועי של המשימות השוטפות. כמו כן מתחילה הערכות לקראת הישורת האחרונה של תהליך האזרוח, הצפוי עם פרישת כלל ראשי הצוותים הוותיקים לגמלאות והפקדת ניהול המערך בידי חוקרי המחלקה האזרחים, מהלך הצפוי להתרחש בשנים הקרובות.

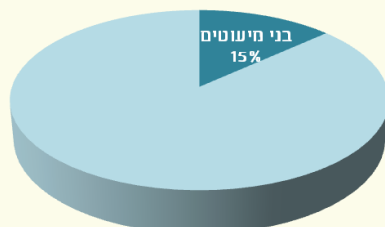
המערך האזרחי שגויס למח"ש והחליף את חוקרי מח"ש הוותיקים, השוטרים המושאלים אשר פרשו לגמלאות, הוא מערך צעיר יחסית (גיל ממוצע 36). במובן זה, מהלך האזרוח הצעיר את המחלקה בלמעלה מ-15 שנים! 40% ממערך החקירות הן נשים. כל החוקרים (פרט לחוקרת ותיקה אחת) הם אקדמאיים, 37% בעלי תואר שני. מדובר בקבוצה צעירה ומקצועית של אנשים איכותיים, הרואים בעבודתם שליחות חברתית ומוצאים ענין רב בתפקידם.

אחוז בני המיעוטים במערך אינו נופל בהרבה מחלקו באוכלוסייה הכללית (15%) ואנו מתייחסים לנתון זה, שעוד ראוי לשפרו, כאל נכס אסטרטגי מבחינה מקצועית, הן בכל הנוגע לנגישות המחלקה למתלוננים מקרב מגזרי החברה השונים והיכולת לבנות אמון מול קבוצות שונות בציבור, והן בהיבט החברתי הפנימי, שעניינו עבודה משותפת של בני המגזרים השונים בחברה הישראלית, שכם אל שכם, בהרמוניה ובאווירה משפחתית, מתוך הבנה שסך החלקים שלנו גדול מהשלם, ומתוך שמחה בצבעוניות וברב גוניות שלנו.

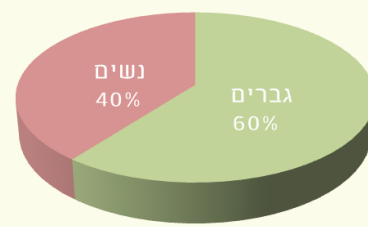
כוח אדם במערך החקירות במח"ש

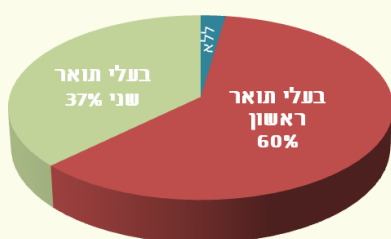
חלוקה לגילאים

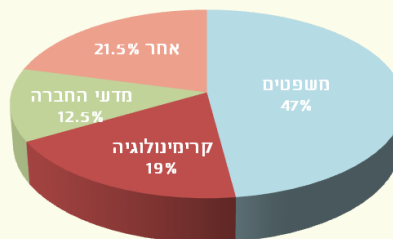
בני מיעוטים

מגדר

השכלה

החלטות שהתקבלו במח"ש בשנת 2015 בפניות שנתקבלו

מרבית הפניות המגיעות למח"ש מתבררות ככאלה שאינן מצדיקות טיפול בשוטר בערוץ הפלילי, החמור.

מרבית השוטרים מתנהלים בשגרה בהתאם לחוק. החיכוך הבלתי פוסק של אנשי המשטרה עם הציבור באירועים מורכבים, כגון הפרות סדר, הפגנות, מעצרים וכיוב', יוצרים קרקע פורייה להגשת תלונות, בין על בסיס של תחושה אותנטית לפיה האזרח נפגע מהשוטר שלא כראוי, ובין אם לצורך יצירת מנוף מניפולטיבי, לקדם את עניינו של האזרח שהסתבך עם החוק.

מאחר ששוטרים מוסמכים לעשות שימוש בכוח באירועים אלה, נדרשת מלאכה זהירה ומקצועית באבחנה בין שימוש בכוח סביר, שהוא חלק מביצוע התפקיד (גם כאשר האזרח חווה מצידו חוויה של "תקיפה"), בין חריגה קלה משימוש כזה, שאינה עולה כדי עבירה פלילית ובין התנהלות עבריינית של שוטר.

מלאכת המיון, שהיא מלאכה מקצועית הנעשית ברמה הגבוהה ביותר בפיקוח פרקליטי המחלקה המנוסים, מפרידה בין המוץ לתבן, ומבטיחה שרק כאשר מדובר באירוע המגלה חשד לפלילים, יושקעו בו משאבי החקירה של המחלקה.

נקל לשער את עוצמת אפקט הצינון וההרתעה הגלום בזימונו של שוטר שביצע את עבודתו כדן, ובשל הבל פיו של אזרח בו נתקל אגב עבודתו, הוא נדרש להתמודד עם חקירה פלילית הנפתחת נגדו, על כל המשתמע מכך. הדיה של טעות בהפעלת הכלי הפלילי על שוטר שנהג כדן, מתפשטים כשריפה בשדה קוצים בקרב שוטרים העוסקים במלאכת יומם והדבר עלול לגרום לרפיון ולהרתעת יתר, תוך פגיעה בערכים חשובים של חתירה למגע וביצוע משימה ע"י השוטרים.

מח"ש משמשת כסכר מקצועי למניעת סכנות לווי אלה, ומבצעת לפני חקירה באזהרה של שוטר בדיקה מקצועית מקדימה, בד"כ סמויה, המבססת את החשד או מפריכה אותו עוד בטרם יזומן השוטר לחקירה. ברי שכאשר החשד נגד השוטר מתבסס, מח"ש פועלת בנחישות על מנת להביא לחקירת השוטר במהירות, להעמדתו לדין ולהוקעתו למען יראו וייראו ועל מנת להבטיח את שלטון החוק בשומרי החוק.

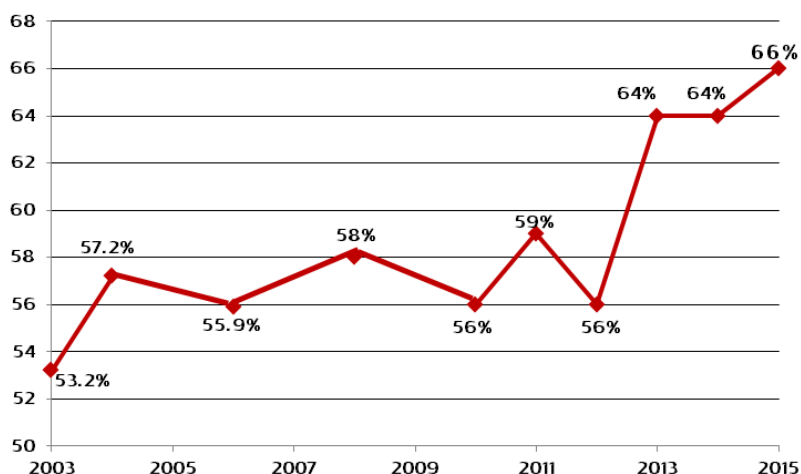
הפרק הבא כולל נתונים כלליים, מספריים ומילוליים, על החלטות שהתקבלו בנוגע לתיקי חקירה במח"ש במהלך שנת 2015 ועל התפלגות ההחלטות שהתקבלו לפי אופן סיום הטיפול בתלונות שנחקרו.

הנתונים מציגים את מספר התיקים שנחקרו במח"ש והתקבלה בהם החלטה בשנה זו. כאשר בכל תיק יכול להיות חשוד אחד או יותר.

התפלגות החלטות שהתקבלו במח"ש בתיקים שנחקרו

- במהלך שנת 2015 התקבלו במח"ש החלטות לגבי 640 תיקים בהם נחקרו שוטרים תחת אזהרה (בכל תיק חשוד אחד או יותר).
- כ- 30% מתיקי החקירה (בהם נחקרו שוטרים תחת אזהרה) הסתיימו בהעמדה לדין פלילי או משמעתי.
- בשנת 2015 הגישה מח"ש 102 כתבי אישום פליליים נגד שוטרים (בחלק גדול מהתיקים יש יותר משוטר נאשם אחד).
- ב- 85 תיקים הוחלט כי המענה המתאים הוא להעמיד שוטרים לדין משמעתי והטיפול הועבר למחלקת המשמעת במשטרת ישראל, כמתחייב על פי הדין.
- כ- 66% מהתיקים שנחקרו באזהרה הגיעו לכלל מיצוי והתבררה בהם האמת. מדובר בחקירות אשר גילו ממצאים פוזיטיביים, אשר ניתן להתבסס עליהם לצורך העמדה לדין פלילי/משמעתי או לחילופין על מנת לסגור את התיק מחוסר אשמה או לאחר שנמצא כי נסיבות העניין לא הצדיקו העמדה לדין (מחלה קשה וכיו"ב).
- בארבע השנים האחרונות נרשמה עלייה של כ 11% (!) במספר התיקים אשר הגיעו לכלל מיצוי והתבררה בהם האמת, בד בבד עם ירידה משמעותית באחוז התיקים שנסגרו בעילה של חוסר ראיות מספיקות. הדבר מעיד על שיפור בטיב החקירות, בין היתר בשל השימוש שעושה מח"ש בחקירותיה בטכנולוגיה מתחכמת ובאמצעים מגוונים תוך הפעלת אמצעים הנוהגים ביחידות חקירה מובחרות, ושימוש בפוליגרף לצורך הכוננת החקירות.

מיצוי חקירה במח"ש

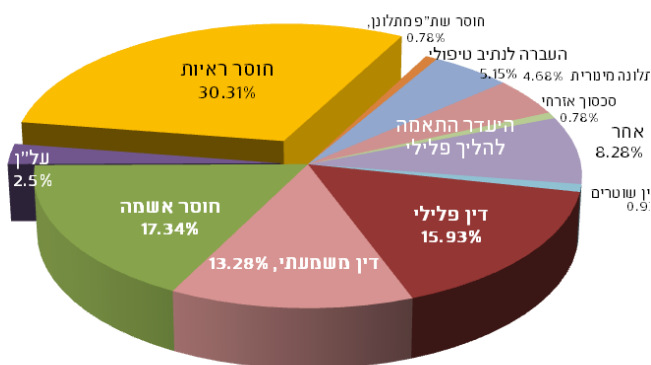
אופן סיום הטיפול בתיקים שנחקרו תחת אזהרה והתקבלה בהם החלטה בשנת 2015 (בהשוואה לשנים 2012-2014)

2015	2014	2013	2012	אופן סיום טיפול	
15.93% (102)	15.86% (116)	12.06% (97)	8.37% (90 ^א)	דין פלילי	
13.28% (85)	14.22% (104)	15.17% (122)	12.18% (131)	דין משמעתי	
17.34% ¹ (111)	17.5% (128)	20.14% (162)	21% (226)	חוסר אשמה	
30.31% ² (194)	34.88% (255)	34.82% (280)	42.6% (458)	חוסר ראיות מספיקות	
0.78% (5)	0.68% (5)	1.49% (12)	2.13% (23)	חוסר שיתוף פעולה מצד המתלונן	נסיבות העניין אינן מצדיקות העמדה לדין
4.68% (30)	4.78% (35)	5.09% (41)	4.74% (51)	תלונה מינורית	
0.93% (6)	0.27% (2)	0.75% (6)	0.18% (2)	תלונות בין שוטרים	
0.78% (5)	0.13% (1)	0.12% (1)	-	סכסוך אזרחי	
5.15% (33)	1.23% (9)	2.11% (17)	-	העברה לנתיב טיפולי	
8.28% ³ (53)	9.57% (70)	6.34% (51)	6.88% (74)	אחר	
2.5% ⁴ (16)	0.82% (6)	1.86% (15)	1.86% (20)	עברייני לא נודע	
640	731	804	1075	סה"כ	
66%	64%	63%	55%	מיצוי חקירה ⁵	

* המס' בסוגריים מציין את מס' התיקים. בחלק גדול מן התיקים יש יותר משוטר חשוד אחד.

1. מתוכם 8 תיקים הועברו למחלקת משמעת במשטרת ישראל
2. מתוכם 10 תיקים הועברו למחלקת משמעת במשטרת ישראל
3. מתוכם 4 תיקים הועברו למחלקת משמעת במשטרת ישראל
4. מתוכם תיק אחד הועבר למחלקת משמעת במשטרת ישראל
5. מיצוי חקירה מתבטא באופן סיום טיפול של גיבוש ראיות להעמדה לדין פלילי או משמעתי, סגירת התיק מחוסר אשמה או מחוסר עניין לציבור, להבדיל מסגירה מחוסר ראיות או על"ן.

התפלגות ההחלטות בתיקים שנחקרו

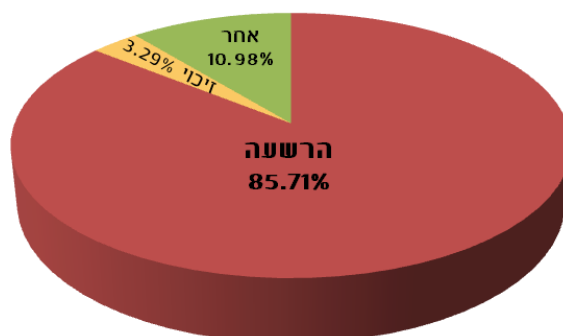
החלטות שיפוטיות בתיקים שנוהלו על ידי פרקליטי מח"ש

בשנת 2015 התקבלו בבתי המשפט ברחבי הארץ 91 פסקי דין בתיקי מח"ש. אחוז ההרשעות בתיקי מח"ש עמד בשנת 2015 על 86% , 3% מהתיקים הסתיימו בזיכוי. 11% מהתיקים הסתיימו בהחלטה אחרת (העברת התיק למישור המשמעתי, עיכוב הליכים ועוד)

תוצאות תיקי בתי משפט שנוהלו ע"י פרקליטי מח"ש ושהסתיימו בשנת 2015

2015	2014	2013	2012	2011	
85.71% (78)	80% (90)	84.5% (120)	84.6% (99)	75.5% (83)	הרשעה
3.29% (3)	4% (4)	4.2% (6)	8.5% (10)	5.5% (6)	זיכוי
10.98% (10)	16% (18)	11.3% (16)	6.8% (8)	19% (21)	אחר
91	112	142	117	110	סה"כ

התפלגות ההחלטות השיפוטיות

תלונות שנבדקו במח"ש ולא הבשילו לחקירה פלילית תחת אזהרה

פרק זה כולל נתונים על פניות שלא הבשילו לחקירה פלילית בשנת 2015, ועל התפלגות ההחלטות שהתקבלו לפי אופן סיום הטיפול בתלונות אלה.

כאמור, מרבית הפניות שמגיעות למח"ש אינן מצדיקות פתיחה בחקירה פלילית נגד שוטר, כאשר חלק לא מבוטל מהן כלל אינו מגלה חשד לעבירה פלילית שביצע שוטר.

סגירת תיק על ידי מח"ש נעשית לאחר בחינת מכלול הראיות שנאספו לגבי האירוע ועל פי מיטב שיקול הדעת המקצועי בהחלטה שמתקבלת ע"י פרקליט מוסמך.

שיקול הדעת והמדיניות במחלקה בנוגע לאי פתיחה בחקירה, נגזר מקווי היסוד הכלליים המפורטים בהנחיות פרקליט המדינה וחוק סדר הדין הפלילי, וזאת בשינויים המחויבים הנוגעים לכך שהנילונים במח"ש הינם שוטרים. המדיניות היא להימנע מחקירות לאחר שנמצא כי התלונה אינה מגלה על פניה חשד סביר לעבירה פלילית.

על פי השקפת העולם במח"ש, מאחר שמקצוע השיטור מחייב חיכוך רב עם אזרחים לצורך ביצוע המשימות השונות, אין לתייג כל שימוש בכוח שנעשה בסמכות, תוך ביצוע משימה, כמו שמירת סדר ציבורי בהפגנה או מעצר, כ"עבירה" ואין להדביק לכל חריגה שמקורה בחוסר מקצועיות או אובדן עשתונות תווית פלילית, להבדיל ממשמעתית. אשר על כן, נעשה בירור מקדים במטרה לזהות אם אמנם יש הצדקה לפתיחה בחקירה פלילית. בנוסף, הניסיון מלמד כי תעדוף נכון וניצול אופטימאלי של המשאב החקירתי המוגבל, מביא בסופו של דבר לתוצאות אפקטיביות, להרתעה שאיננה משתקת ולקידום האינטרס הציבורי באכיפת החוק על השוטרים.

התיקים הנסגרים במח"ש מבלי לפתוח בחקירה, נחלקים על פי הקטגוריות הבאות:

- אישור שפיטה: הנחיה 2.18 להנחיות פרקליט המדינה מבטאת את הקדימות שנותנת מערכת אכיפת החוק לבדיקת תלונותיהם של אזרחים נגד שוטרים על פני הטיפול בתיקים נגד האזרחים. לא ניתן להגיש כתב אישום ולבקש מעצר אזרח בגין עבירות נגד אנשי משטרה, מקום בו טען האזרח כי דווקא השוטרים הם אלה שפגעו בו שלא כדיון, אלא באישור המחלקה לחקירות שוטרים. אישור כזה ניתן לאחר בחינה קפדנית של החומר שמועבר לבדיקת מח"ש, ובהתאם לקריטריונים שנקבעו בהנחיה הנ"ל. מצב דברים זה אינו משקף "קטטה" בין שוויים. מדובר בשוטר שהפעיל כוח בעת מילוי תפקיד, ובאזרח שהופעל עליו כוח כזה באירוע חריג. הדברים חייבים להיבחן על יסוד הבנת תפישה בסיסית זו, המשקפת מציאות.
- תפישת יסוד זו עוגנה בהנחיה משפטית שאושררה שוב ושוב בפסיקת בית המשפט העליון ואף זכתה לאישור בדיון ציבורי רחב שנערך בוועדת חוקה, בהשתתפות פרקליט המדינה וראש מח"ש. ההנחיה מבוססת על ההכרה בכך ששוטרים מוסמכים לעשות שימוש בכוח לצורך מילוי תפקידם, הגם שראוי לבחון טיבו של שימוש כזה, ככל שעולות נגדו טענות.
- העדר צורך בחקירה בעקבות בדיקה ראשונית: לאחר עיון מדוקדק בחומר הראיות שנאסף על ידי מח"ש ממשטרת ישראל, לרבות בגרסת המתלונן במח"ש ובמשטרה, בגרסאות השוטרים המעורבים

באירוע, בגרסאות עדי ראייה (אם ישנם כאלה), כמו גם עיון בתיעוד הרפואי ובחומרים נוספים רלוונטיים שנאספים לתיק, לא נמצא חשד המצדיק חקירה פלילית.

- חוסר שיתוף פעולה: כאשר המתלונן אינו משתף פעולה ולא ניתן לקדם את החקירה בלא שיתוף הפעולה שלו.
- תלונה כבושה: במקרים בהם המתלונן נמנע מלהעביר את תלונתו בסמוך לאחר האירוע, בהעדר הסבר סביר לכך. כך למשל, במקרה בו אדם בחר להגיש תלונה למחלקה רק לאחר שהוגש נגדו כתב אישום עקב האירוע ומתעורר חשש מובנה לשימוש לרעה בהליכי חקירה ואין ראיות התומכות בתלונה.
- תלונה מינורית: כאשר ההתנהגות המיוחסת לנילון, אף אם תוכח, וגם אם הייתה בלתי ראויה בנסיבות העניין, אינה חוצה את הרף המצדיק נקיטה בהליכים פליליים. הדברים באים לכלל ביטוי בעיקר בתלונות על עבירות תקיפה שביצע שוטר, מקום בו מדובר בהפעלת כוח מינורי כדוגמת דחיפה, משיכה, או אחיזה של אזרח בידי שוטר, אף בנסיבות בהן לא היה מקום לכך. כך הדבר גם לגבי התנהגויות אחרות, שהגם שהן מקימות את יסודות העבירה הפלילית, יש להן חלופה מקבילה בדין המשמעתי, וכאשר הפורום הנאות לבררן והכלים היעילים והמהירים לטיפול בהן, מצויים במישור המשמעתי-פיקודי.
- תלונות בין שוטרים: במקרים שאינם חמורים בנסיבותיהם, כאשר המתלונן הוא בעצמו שוטר, שאז הפורום ההולם עשוי להיות משמעתי. למשל קטטה בין שוטרים בשירות סדיר.
- סכסוך אזרחי: במקרים בהם עולה כי התלונה הוגשה בשל סכסוך אזרחי הקיים בין הצדדים, אשר ראוי למצותו במסגרת הליכים אזרחיים, טרם פתיחה בחקירה פלילית, אם בכלל.
- אחר: תת קטגוריה שיורית, הכוללת תיקים שלא עונים על אף אחת מהקטגוריות שתוארו לעיל*.

פניות שנדחו לאחר בדיקה:

מדובר בתלונות אשר מגלות על פניהן חשד לביצוע עבירה פלילית של שוטר ולכן צוות החקירה במח"ש נכנס לבדיקת האירוע. קטגוריית תיקים אלה מתאפיינת בכך שהבדיקה מביאה להפרכת החשד הראשוני, בין מן הטעם שהשוטר פעל כדין ובין מן הטעם שמעשיו אינם מצדיקים זימונו לחקירה פלילית (אירוע מינורי וכיו'), ולכן הם נסגרים בתום הבדיקה. כך לדוגמא, מקום בו התלונן אדם כי שוטר נהג בו באלימות ללא כל סיבה בעת ביצוע מעצר ולאחר שנאספות ראיות מתברר שהשוטר הפעיל כוח סביר על מנת להגן על עצמו ("אין עבירה פלילית"), במקרה כזה תסתיים הבדיקה בלא שיהיה צורך לזמן את השוטר לחקירה.

התפלגות הפניות שנדחו לאחר בדיקה:

2015	2014	אופן סיום טיפול
283	283	היעדר צורך בחקירה בעקבות בדיקה ראשונית
109	101	חוסר שיתוף פעולה מצד המתלונן
7	3	תלונה כבושה
60	32	תלונה מינורית
1	1	תלונות בין שוטרים
1	-	סכסוך אזרחי
1	3	העברה לנתיב טיפולי
48	62	אחר
16	14	עברייני לא נודע
266	248	אין עבירה פלילית (כולל העברה לגורם טיפול אחר)
51	31	לא בסמכות מח"ש (כולל עברה לגורם אחר)
843	778	סה"כ

פניות שבירורן הופסק:

מדובר בפניות אשר מגלות על פניהן חשד לביצוע עבירה פלילית של שוטר, אולם לאחר בחינת הפניה על ידי פרקליט במחלקה, נמצא כי העניין איננו מתאים לחקירה פלילית וכי זימונו של השוטר בנסיבות העניין לחקירה כזו, יהיה מהלך בלתי מידתי ובלתי ראוי. כך לדוגמא, כאשר התלונה מתארת אירוע הפגנה המונית סוערת במהלכה טוען המתלונן כי שוטר דחף או משך אותו (בלא שהייתה פגיעת גוף כלשהי); למרות שהמעשה הנטען נכנס מבחינה פורמאלית לחסגרת של מעשה "תקיפה", אין הוא מצדיק זימון שוטר לחקירה פלילית ("תלונה מינורית").

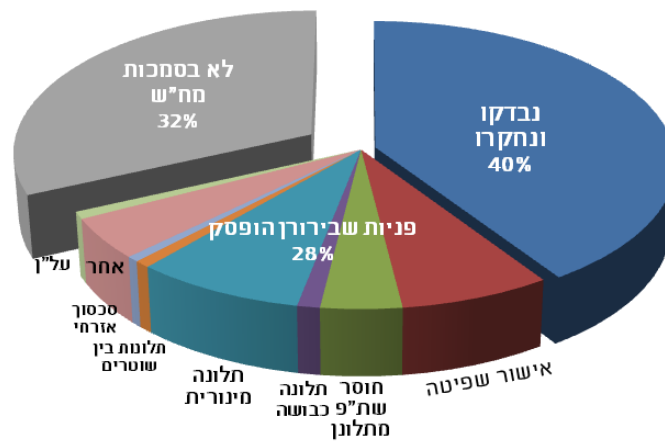
התפלגות הפניות שבירורן הופסק:

2015	2014	2013	2012	אופן סיום טיפול
267	349	364	260	אישור שפיטה
143	129	142	208	חוסר שיתוף פעולה מצד המתלונן
40	35	39	45	תלונה כבושה
301	341	361	413	תלונה מינורית
28	23	27	30	תלונות בין שוטרים
22	17	10	-	סכסוך אזרחי
168	188	154	244	אחר
5	6	7	10	לא נחקר- עבריין לא נודע
974	1088	1104	1210	

תלונות שאין בסמכות מח"ש לבררן

בשנת 2015 כ- 32% מהפניות שהתקבלו במחלקה כלל לא הראו - על פני הדברים - חשד לביצוע עבירה פלילית. כמו כן מוגשות למח"ש תלונות שעניינן נושאים שונים שאינם מצויים כלל בסמכות החקירה של המחלקה. תלונות אלו, ככל שיש גוף אחר המוסמך לבדקן, מנותבות ע"י אנשי המחלקה לגוף המוסמך.

סיכום התפלגות הטיפול בכלל הפניות למח"ש בשנת 2015

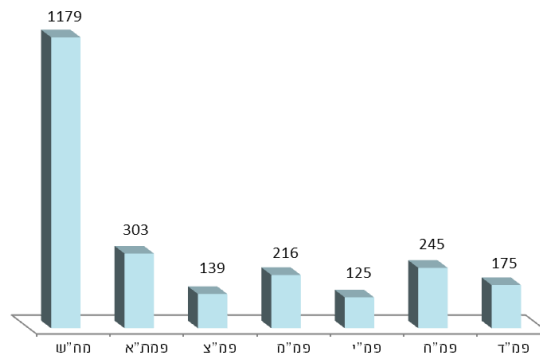
עררים שהוגשו על החלטות מח"ש

המחוקק קבע דרכים בחוק להשיג על החלטת מח"ש שלא לפתוח בחקירה או לסגור תיק כזה לאחר שנבדק או נחקר, ובכללן הליך הגשת ערר. בהליך כזה חובא בפני הגורם החיצוני הדן בערר מלוא החומר שעמד לנגד עיני מח"ש וכן נימוקי החלטתה לצורך ביקורת משפטית מקצועית לגבי טיבה של ההחלטה.

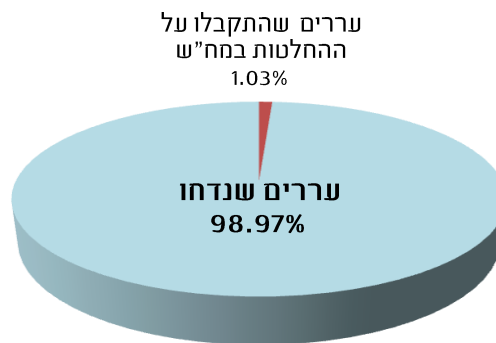
בתיקים בהם מתקבלת החלטה בדבר סגירת התיק, מועברת הודעה למתלונן/מתלוננת או לנפגעי העבירה לפיה הם רשאים להגיש ערר על ההחלטה.

בשלוש השנים האחרונות הוגשו למעלה מ- 2400 עררים על כלל יחידות פרקליטות המדינה, כמחצית (!) מתוכם נסבו על החלטות המחלקה לחקירות שוטרים, מה שיוצר רשת בקרה צפופה ביותר על החלטות המחלקה. ניתן להסביר את הטעם לריבוי העררים בכך שהעורר "מושקע" בתיק בין אם עררו מונע על ידי טענות אמת ובין אם מטעמים טקטיים. אם מדובר באזרח שחש כי נעשה לו עוול, הוא יפעל למיצוי בירור העניין ולא ירפה ממנו. אם מדובר במי שהסתבך לרעתו בפלילים, הערר שתכליתו להסיט את האש אל השוטר המעורב יכול לסייע לו מבחינה טקטית להיחלץ מהמיצר אליו נקלע.

עררים שהוגשו בשלוש השנים האחרונות על יחידות בפרקליטות השונות - מבט השוואתי

כ- 1180 עררים הוגשו בשלוש השנים האחרונות נגד החלטת מח"ש לסגור תיקים. לאחר בחינת העררים בפרקליטות המדינה - נמצא כי רק 1% מסך כל העררים נמצאו מוצדקים. וכך, למרות הביקורת המקצועית ההדוקה של גורם חיצוני מיומן בפרקליטות המדינה (מחלקת עררים/משנה לפרקליט מדינה/פרקליט מדינה), אחוז ההתערבות בהחלטות המתקבלות במח"ש הוא נמוך ביותר, נתון המצביע על תהליך קבלת החלטות איכותי ומקצועי.

חקירות בולטות ופסקי דין שניתנו השנה

שחיתות ולקיחת שוחד

- פרשיית עו"ד רונאל פישר והקצין ערן מלכה (מח"ש 14-3481)

פריצת דרך בפרשייה זו הושגה השנה לאחר הצלחת גורמי החקירה לבצע חדירה למכשירים הניידים של עו"ד פישר, עובדי משרדו והקצין ערן מלכה. בעקבות כך חודשה החקירה כנגד המעורבים. במהלך החקירה גויסו עדי מדינה ונאספו ראיות המצביעות לכאורה על כך שערן מלכה יחד עם עו"ד פישר ואחרים, מבצעים עבירות חמורות, לרבות לקיחת שוחד, סחיטה באיומים, שיבוש מהלכי חקירה, ניצול כח המשרה, הפרת אמונים ועבירות על חוק הגנת הפרטיות.

בתום החקירה הגלויה הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים כתב אישום נגד רפ"ק ערן מלכה, עו"ד רונאל פישר, עו"ד רות דוד, יאיר ביטון, שי ברס, יוסף נחמיאס ואביב נחמיאס.

כתב האישום חושף תופעה מושחתת שעניינה שילוב ידיים עברייני בין פרקליט ידוען וקצין חקירות ותיק, כשבשוליו מעורבת פרקליטת מחוז בדימוס, ותכליתו "ציד לקוחות פוטנציאליים" מקרב השודים בעלי מחון, תוך מכירת מידע רגיש מתיקי חקירה ושיבוש חקירות. התיק הסתיים בגזרת קצין המשטרה מלכה, אשר הורשע בדינו ונדון לעונש של שמונה (!) שנות מאסר בפועל על מלכה. התיק ממשיך להתנהל ביחס ליתר הנאשמים בפרשה.

ערן מלכה, הורשע ע"י בית המשפט המחוזי בירושלים ונידון ל-8 שנות מאסר וכך נקבע ע"י כב' הש' צבן (ת"פ 15-07-44139):

"ערך חשוב ובסיסי הינו טוהר ההליך החקירתי והשיפוט. בלא שמירה על ניקיון מוחלט במסגרת החקירתי המשפטית אובד אמון הציבור, ההליכים משתבשים, מוטלים והשחיתות פושה. הפגיעה שפגע הנאשם בערכים אלה הינה פגיעה קשה. אומנם, הנאשם לא היה איש מודיעין מובהק, אבל הוא קיבל לידיו במסגרת עבודתו חומר מודיעיני רגיש וחסוי, שנועד לחשוף שחיתויות ולבער... הנאשם שלפנינו, ערן מלכה, חתר תחת ערכים אלה, כרסם בהם ועשה כן בהיותו קצין בכיר במקומות הרגישים והחשובים ביותר שיועדו לביעור שחיתות. הפגיעה חמורה הן בחקירות ספציפיות והן בפגיעה שפגע הנאשם באמון הציבור במשטרה, בטוהר החקירות. אמון כזה נקנה לאורך ימים בעבודה מתמשכת וסיזיפית וניתן להרסו במחי יד. הנאשם עשה זאת בשתי ידיים, פעם אחר פעם".

- חשד לקבלת שוחד וזיוף מסמך בתאגיד בקשר בין יחידת את"ן ירקון לחברת "דן" (מח"ש 15-2653)

במח"ש התקבלה תלונה כי חברת "דן" מספקת לכאורה הסעות בעלות סמלית לשוטרים ולבני משפחותיהם המשרתים באת"ן ירקון תוך רישום קבלות פיקטיביות על שם חברת ההסעות יונייטד. בנוסף לכך מפקד יחידת התנועה הסדיר לכאורה לאשתו משרה בחברת "דן", תוך שהיא מקבלת משכורת ללא קשר לנוכחותה במשרד. כמו כן, על פי החשד, העסיקה החברה מתנדבים בתוך יחידת התנועה וזאת לצורך שמירה על האינטרסים של החברה. מתנדבים אלה קבלו משכורתם מהחברה ופעלו לכאורה בניגוד אינטרסים מובהק. החקירה מצויה על סף גמר ותטופל ע"י פרקליט.

- שוטר שדיווח בכזב אודות עבודות בשכר נידון לשישה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות (ת"פ 27696-08-13)

במהלך שנת 2012 הזין השוטר את פרטיו במערכת המשטרית הממוחשבת כמי שעבד בשכר באירועי תרבות, וזאת למרות שלמעשה לא ביצע כלל עבודה בשכר. בהסתמך על המצג הכוזב, שולם לנאשם עבור עבודתו בשכר סכום כולל של כ-15,000 ₪ ברוטו.

בית משפט השלום בחיפה, כב' השופט קוטון, עמד בהרחבה בפסק דינו על חומרת מעשיו של השוטר ופסק:

"סבורני כי הנאשם חטא במעשים חמורים ונפסדים... בידי הנאשם הופקדו סמכויות וכוח וניתן בו אמון כמעט בלתי מסויג מתוך אמונה כנה שיפעל לטובת הציבור, לטובת עמיתיו השוטרים ולטובת משטרת ישראל. הנאשם פגע באמון הרב שניתן לו כאשר באופן נלוז ונפסד הזין את פרטיו האישיים לתוכנת מחשוב אשר הוא היה היחיד בעל הגישה אליה והכל על מנת לקבל שכר במרמה עבור עבודה שלא ביצע."

עבירות מין

- חשד להטרדה מינית ומעשה מגונה על ידי סמפכ"ל המשטרה (מח"ש 402-15)
- בעקבות מידע שהתקבל במח"ש לפיו הסמפכ"ל מטריד מינית שוטרת זוטרה, נפתחה חקירה בעניינו. אגב החקירה התגבשו ראיות לביצוע מעשים מגונים והטרדות מיניות כנגד מספר נשים וכן לעבירה של מרמה והפרת אמונים. עם תום החקירה נבחן החומר בפרקליטות מח"ש, ועל דעת פרקליט המדינה, זומן הסמפכ"ל (שפרש בינתיים מהשירות) לשימוע בטרם יוחלט אם להגיש נגדו כתב אישום.
- במהלך השנה נחקרו קצינים בכירים נוספים בחשד לעבירות מין, ונמשך ההליך המשפטי בעניינו של ניצב ניסו שחם, המואשם בעבירות מעשה מגונה, הטרדה מינית והפרת אמונים.

- חשד להטרדה מינית ומעשה מגונה על ידי קצין בדרגת נצ"מ (מח"ש 780-15)
- במח"ש התקבל דיווח בדבר חשד לביצוע מעשים מגונים והטרדה מינית של אזרחית ע"י קצין בדרגת נצ"מ. בדיקה העלתה כי אותו קצין בכיר הגיע למשרדי חברת פלאפון בעקבות תקלה במכשירו. שם, פנתה אליו אחת העובדות בשאלה הנוגעת לאפשרות גיוסו למשטרה של חברה. השניים סכמו לדון בנושא כאשר בשיחה לקביעת מפגש, ביקש הקצין להיפגש במקום שקט, לובי של בית מלון בעיר. הדבר עורר את חשדה של העובדת אשר הגיעה למפגש מצוידת במכשיר הקלטה. לדבריה, במהלך הפגישה הוטרדה מינית ע"י הקצין. נאספו ראיות הקושרות את החשוד לביצוע המעשים המיוחסים לו תוך ניצול מעמדו כקצין משטרה בכיר. נערך לו שימוע במהלכו הושג הסדר במסגרתו יודה במעשיו, יועמד לדין משמעתי ויפרוש מן השירות.

- כתב אישום נגד מפקד תחנה בגין הטרדה מינית ומעשה מגונה (מח"ש 3705-15)
- עפ"י תלונה שהגיעה למח"ש, הקצין יצר קשר עם תושבת אזור הצפון ברשת חברתית. הקשר נמשך בשיחות ובמסרונים בעלי אופי מיני. באותה עת היה בעלה של האישה נתון בחקירה באותה תחנה, ולמרות זאת ניסה הקצין להגיע לקשר אינטימי עמה. בתום החקירה הוגש כתב אישום נגד הקצין ע"י פרקליטי המחלקה.

• כתב אישום בגין מעשה מגונה באזרחית במהלך בדיקה שגרתית (מח"ש 15-2394)
שוטר סיור במחוז ירושלים עצר רכב ובו שתי נשים לבדיקת רשיונות. לאחר הבדיקה הורה להן להתלוות אליו בזו אחר זו לניידת לצורך תשאול. על פי כתב האישום, כאשר הגיעה אליו המתלוננת הודיע לה השוטר שעליו לערוך חיפוש על גופה וזאת בניגוד לדין ולהנחיות המשטרה בדבר חיפוש על אישה ע"י גבר. במהלך החיפוש הורה לה להפשיט מעליה חלקי לבוש וביצע בה מעשים מגונים.

• כתב אישום נגד רכז תנועה בגין הטרדה מינית ומעשה מגונה בקטינה (מח"ש 15-984)

על פי כתב האישום בשנים 2014-2015 עת התנדבה המתלוננת, קטינה בת 16, בתחנה במסגרת "מחויבות אישית" מטעם בית ספרה, הפנה אליה השוטר התייחסויות חוזרות אשר התמקדו במיניותה וכן הציע לה הצעות בעלות אופי מיני. כמו כן, במהלך ההתנדבות, נהג הנאשם לחבק את המתלוננת חיבוק בעל אופי מיני וזאת שלא בהסכמתה.

• שוטר שביצע עבירות מין בקטינה שהתנדבה בתחנה במסגרת פרויקט "מחויבות אישית" - נידון ל-10 חודשי מאסר בפועל ופיצוי כספי בסך 30,000 ₪ למתלוננת (ת"פ 13-05-13837)

בגזר הדין שניתן בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, קבעה כבוד השופטת מיכל ברנט:

"לנוכח העובדה שהמעשים בוצעו על ידי איש מרות לובש חדים ובמקומות שאמורים לסמל את טוהר המידות והשמירה על החוק, אם בתוך ניידת משטרה בזמן משמרת ואם בתוככי תחנת משטרה, בקטינה שהשתתפה במשמרות במסגרת פרויקט מחויבות אישית במסגרת בית ספרית. זאת ועוד, הנאשם היה אחראי על המתלוננת במהלך המשמרת, היה מודע לחוסר רצונה ולאיי שיתוף פעולה מצידה של המתלוננת, ואף הבטיח לה שלא יגע בה ולא יפגע בה, ובתכופף לאחר מכן הפר הבטחה זו וניסה שוב ושוב ליזום מגע גופני עם המתלוננת ואף ניסה לגרותה. בכך, ניצל לרעה את כוחו ומעמדו ביחס למתלוננת, ונתון זה מגביר את חומרת מעשה העבירה ואת מידת אשמתו של הנאשם".

• תשע שנות מאסר נגזרו על שוטר בגין עבירות מין חמורות בחברו (ת"פ 14-06-54877)

בית המשפט המחוזי בתל אביב גזר עונש של 9 שנות מאסר בפועל על שוטר שהורשע בביצוע עבירות מין חמורות בחברו בתקופה בה שירת במשטרת גבעתיים.

הנאשם הודה והורשע במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום הכולל שני מעשים של מעשה סדום בנסיבות אינוס, יותר מארבע עבירות של מעשה מגונה בנסיבות אינוס, יותר משמונה עבירות של פגיעה בפרטיות וכן עבירות נוספות, ובהן עבירות של פגיעה בפרטיות ועבירות כלכליות.

הנאשם הורשע בכך שבשנים 2009-2011 כאשר היה בקשרי חברות עם המתלונן, נהגו השניים לבלות יחד. בכמה הזדמנויות כאשר שניהם המתלונן אלכוהול עד ערפול הכרה, ניצל הנאשם מצב זה כדי לבצע בו מעשים מיניים. הנאשם ביצע במתלונן את המעשים המיניים בשעה שהאחרון היה במצב של ערפול חושים שמנע ממנו ליתן הסכמה חופשית לביצועם. כמו כן, ניצל הנאשם את מצבו של המתלונן וצילם סרטים המתעדים את מעשיו המיניים, כל זאת כשהמתלונן אינו מודע למעשים או לצילומים.

בגזר הדין ציינה כב' השופטת מרים דיסקין כי:

"עבירות המין שעבר הנאשם נמנות על החמורות, הבזויות, השפלות והמכוערות שבעבירות מסוגן ונסיבות ביצוען בפרשה זו משוות להן חומרה יתרה ומיוחדת. המדובר בסדרה ארוכה של מעשים רבים, חוזרים ונשנים, שנפרסו על פני תקופה ממושכת ובוצעו בדרך של כפייה מינית כלפי קורבן חסר יכולת להתגונן".

• 36 חודשי מאסר בפועל בגין שוד עובדים זרים (ת"פ 14-09-36511)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד גזר 3 שנות מאסר על שני שוטרי מג"ב בגין שוד מזוין, גניבה, הסגת גבול, שימוש לרעה בכוח המשרה, מרמה והפרת אמונים ועבירות נוספות שביצעו כלפי עובדים זרים שהתגוררו באתרי בנייה.

על פי כתב האישום, במהלך 2014 הגיעו הנאשמים בשעת לילה מאוחרת לאתרי בנייה בהם עובדים ומתגוררים פועלים זרים. הנאשמים נהגו להציג בפניהם מצג כוזב לפיו הם נמצאים שם מכוח סמכותם ותפקידם, כפתו חלק מהפועלים באמצעות אזיקונים, נטלו את כספם של המתלוננים (עשרות אלפי שקלים) ולקחו מהם טלפונים ניידים ומסמכים חשובים תוך איום בנשק ועזבו את המקום כששללם בידם.

בגזר הדין קבעה כבוד השופטת מיכל ברנט כי:

"בעשותם את האמור לעיל, השתמשו הנאשמים במדי השיטור שניתנו להם ובנשק שהופקד בידיהם כדי להגן על הציבור ולשמור על בטחונו, ובכך ניצלו לרעה את תפקידם ואת האמון שניתן בהם. אם לא די בכך, הרי שהמעשים כוונו לקבוצת אוכלוסייה מוחלשת, היא קבוצת העובדים הזרים, תוך פגיעה בכבודם, בחירותם ובקניינם -עבורם עמלים הם בארץ זרה הרחק מבני משפחתם יומם וליל".

• מתנדבים ששדדו נתינים זרים נדונו ל-17 חודשי מאסר בפועל (ת"פ 13-03-27879)

בית המשפט העליון דחה את ערעורם של שני שוטרים מתנדבים, אשר הורשעו בבית המשפט המחוזי בתל אביב, במסגרת הסדר טיעון, בין היתר, בעבירות של שוד, דרישת נכס באיומים, תקיפה ושימוש לרעה בכוח המשרה.

במהלך החודשים פברואר ומרץ 2013, נהגו המתנדבים, בהיותם בתפקיד או בעת שנחזו להיות בתפקיד, להיכנס לבתי קפה ובתי שיכר שבניהול נתינים זרים (סודנים, אריתראים), להציג עצמם כשוטרים, לאיים ולעיתים אף לתקוף מי מן הנוכחים ולשדוד מהם או מקופת העסק סכומי כסף של מאות שקלים בכל פעם.

בית-המשפט המחוזי אימץ את עמדת מח"ש לעניין גזירת עונשם של השוטרים תוך שהעיר כי לאור החומרה הרבה הנעוצה במעשיהם, מדובר בעונש מקל המצוי בתחתית המתחם העונשי הראוי למעשים כגון אלה. בית המשפט העליון אשרר את פסק דינו של בית המשפט המחוזי, תוך שעמד אף הוא על כך כי מח"ש, בהתחשבותה בנסיבותיהם האישיות של הנאשמים, לא ביקשה מבית המשפט למצות עם הנאשמים את הדין חרף מעשיהם החמורים, וכך נקבע:

"מעשי העבירה שביצעו המערערים הם חמורים ומגונים... והכל באצטלה של אנשי מרות, מתנדבי המשמר האזרחי, בהשתמשם גם בניידת משטרה... אלמלא נסיבותיהם האישיות, מן הראוי היה להשית על המערערים תקופת מאסר ארוכה יותר מ-17 חודשי המאסר שהוטל עליהם לרצות".

אלימות

• חשד להתנהלות אלימה של צוות בילוש נתיבות (מח"ש 15-3186)

בעקבות דווח על ריבוי מקרי אלימות של שוטרים בנתיבות נפתחה חקירה, במסגרתה נאספו ראיות לגבי שני אירועים משמעותיים: באחד, בוצע מעצר של שני חשודים בסחר בסמים תוך שימוש באלימות וזאת אל

מול מצלמת אבטחה פרטית. בהמשך התברר כי שוטרים מצוות הבילוש לקחו את מכשיר ההקלטה מבית המשפחה שבביתה הותקנה המצלמה. בעקבות פעולות חקירה שנעשו, התברר כי השוטרים לקחו את המכשיר, תוך שהם מנחים את בני המשפחה שלא לספר על מעשיהם במקרה של חקירה אפשרית. באירוע נוסף לקחו השוטרים שני אזרחים לחורשה מרוחקת, שם הכו אחד מהם. לאחר קשיים לא מבטלים, נגבתה תלונתו של האזרח המוכה ובהמשך גם תלונת חברו שהיה עד לאירוע. החשודים בתיק זומנו לשימוע בטרם יוגש נגדם כתב אישום.

• **אישום: קצין שפך מים רותחים על עצור (ח"ש 14-6662)**

כתב אישום הוגש נגד קצין חודיעין ושלושה שוטרים מתחנת המשטרה בבאר שבע בגין התעללות גופנית ונפשית בחסר ישע כשהם אחראים עליו ושימוש באלימות ובאיומים כדי לסחוט ממנו הודיה בעבירה או מידע בדבר עבירה.

לפי כתב האישום באוגוסט 2011 נעצר אדם בחדר להחזקת רכוש גנוב. לאחר שנלקח לתחנה הוא הוכנס אל אחד החדרים ושם ללא כל סיבה, הטיחו אותו הנאשמים בעוצמה בקיר, היכו אותו באגרופים, בעטו בכל חלקי גופו וגרמו לו לחבלה. בהמשך ניגש הקצין לעבר הקומקום החשמלי שהיה מצוי במקום ושפך מים רותחים על מכנסיו של העצור.

• **בלש שהורשע בתקיפה סתם נידון למאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות. ערעורו נדחה על-ידי בית המשפט העליון (ע"פ 6873/14)**

באוקטובר 2013, בשעות הלילה המאוחרות, הגיע הבלש למרכז העיר אשדוד. בעת שהותו במקום, התפתח ויכוח בין המתלונן וחבריו לבין הבלש. הבלש התקשר למפקדו וביקש את סיועו, באומרו בכזב כי המתלונן וחבריו קיללו אותו ואף איימו עליו. בשל כך, הגיע למקום מפקדו של הבלש, פנה למתלונן ושאל אותו מדוע הוא מדבר עם הבלש באופן בוטה ומאיים, הורה לו למסור את חפציו ואף ביצע בו ובחבריו חיפוש. לאחר החיפוש, ולמרות שלא נמצא דבר בכליהם של המתלונן וחבריו, הורה מפקדו של הבלש למתלונן להיכנס לניידת, שם הלם בו בפניו באגרופו. הבלש נכנס מעברה השני של הניידת והלם אף הוא במתלונן במכת אגרוף. נגד המפקד הוגש כתב אישום בגין תקיפת חסר ישע ושימוש לרעה בכוח המשרה ונגד הבלש הוגש כתב אישום בגין תקיפה סתם.

בית המשפט המחוזי קיבל את עמדת מח"ש, הרשיע את הבלש וגזר עליו עונש של מאסר בפועל אשר ירוצה בדרך של עבודות שירות. וכך נפסק:

"הערכים החברתיים שנפגעו ממעשי הנאשם, הם כבוד האדם ושלמות גופו, וכן אמון הציבור ברשויות אכיפת החוק. מידת הפגיעה בערך המוגן הינה ברף בינוני, נוכח עצמת האלימות, והעובדה שמדובר באדם חסר ישע שהיה מעוכב, ואשר כבר קיבל אגרוף משוטרי אחר. בנוסף, הנאשם ניצל לרעה את תפקידו כשוטר, והזמין למקום כוחות משטרה, למרות שלא בוצעה על ידי המתלונן כל עבירה... הרשעת הנאשם לא תגרום לפגיעה חמורה בשיקומו... מאידך, אינטרסים ציבוריים של אמון הציבור במערכת אכיפת החוק ובשוויון שבין הנאשמים עלולים להיפגע, בגין אי הרשעת הנאשם בנסיבות של פגיעה בלתי מוצדקת באזרח..."

בית המשפט העליון אשרר את קביעתו של בית המשפט המחוזי בהתייחסו לעובדת היות - הנאשם שוטר בעת ביצוע המעשים האמורים כנסיבה לחומרה, אשר אינה מאפשרת להימנע מהרשעתו.

- שלושה בלשי תחנת גבעתיים שהכנו עצורים נידונו ל-6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות
(ת"פ 13-06-18226)

פסק הדין שניתן בבית משפט השלום בתל אביב חושף פרשה של פגיעה על ידי שוטרים באוכלוסייה מוחלשת ללא כל הצדקה. מעבר למעשי אלימות קשים, אשר כללו בין היתר תקיפה של המתלוננים בעודם אזוקים, כללה הפרשה ניסיון טיוח של המעשים תוך תיאום גרסאות בין השוטרים במהלך חקירת מח"ש. מלאכת איסוף הראיות הייתה מורכבת, לאור העובדה שמדובר היה בצוות בילוש מגובש ובשל קשר השתיקה שנקשר בין השוטרים וכן לנוכח העובדה שהאלימות הופעלה כנגד מי שהיו מעורבים בעבירות פליליות. עם זאת, בסופו של דבר, לאחר מאמצים חקירתיים, הצליחה מח"ש לבסס מארג ראייתי שהוביל להעמדת השוטרים לדין ולהרשעתם.

כבוד השופט דניאל בארי ציין בהכרעת הדין כי:

"המתלוננים, עבריינים שנעצרו בעבר לא פעם על ידי המשטרה, לא הגישו תלונות למח"ש. הם לא הכירו זה את זה ולא היה כל קשר ביניהם.. הנאשמים עשו עלי רועם בלתי אמין. רועם זה נובע הן מתוכן האזנות הסתר, הן מהתרשמותי הבלתי אמצעית, הן מדו"חות פעולה שכל מטרתם למצוא הסבר לפגיעות הפיזיות שנמצאו על המתלוננים".

- שני שוטרים שביצעו שימוש שלא כדין במכשיר טייזר כלפי מתלונן כבול, נידונו לעונשי מאסר (ת"פ
(41084-03-14)

השוטרים, אשר עסקו באכיפת עבירות תעבורה, הבחינו במתלונן נוהג ברכבו כשהוא אינו חגור בחגורת בטיחות. לאחר שבקשו לקבל את פרטיו ורשמו לו דו"ח בהתאם, החל המתלונן להתעמת מילולית עם השוטרים. בהמשך התפתח בינו לבינם עימות פיזי. השוטרים עצרו את המתלונן תוך שימוש בכוח שכלל ריסוס בגז פלפל.

בשלב זה, החליט אחד השוטרים "להעניש" את המתלונן ובאמצעות מכשיר הטייזר פגע בו מספר פעמים בחלקים שונים של גופו, הן בתוך הניידת והן בתוך חניית תחנת המשטרה, בעוד השוטר השני לא מנע את ביצוע המעשים החמורים ואף סייע לו. כתוצאה מכך נגרמו למתלונן כוויות רבות וסבל רב. השוטר הראשון נדון ל-10 חודשי מאסר בפועל והשני ל-5 חודשי מאסר בפועל.

בית משפט השלום בתל אביב קבע כי:

"מעשים אלה יש בהם כדי לפגוע פגיעה של ממש באמון הציבור במשטרת ישראל. אמון הציבור הוא נכס יקר מאוד ויש לשמור עליו מכל משמר. אין מנוס מגזירת עונשים מרתיעים על מנת לצמצם מעשים פסולים כגון אלה שהתבררו בתיק זה".

- ראש צוות מודיעין הורשע בתקיפת חסר ישע (ת"פ 13-08-4973)

בית משפט השלום בכפר סבא הרשיע את שוטר בעבירה של תקיפת חסר ישע לאחר שהואשם בתקיפת עצור, שעל פי החשד פרץ לביתו. השוטר, אשר לא היה אותה עת במשמרת, תקף את המתלונן בתחנת המשטרה בהיותו אזוק בידיו וברגליו, וגרם לו חבלות של ממש.

בהכרעת הדין קבע כב' השופט אביב שרון כי:

"אין ולא יכול להיות חולק, כי עצם היותו של אדם נתון במעצר, מהווה מגבלה חמורה על חירותו. לא כל שכן, כאשר מדובר באדם שידי ורגליו כבולות באזיקים, עובדה המגבילה עד מאוד את יכולתו לעשות שימוש בגפיו. טווח התנועה שהאזוק יכול להפעיל את ידיו ורגליו מוגבל, הפעולות שהוא יכול לעשות בידיים וברגליים מוגבלות, ויכולתו להתגונן כשהוא מותקף נפגעת לחלוטין. גם שיווי משקלו של אדם אזוק ידיים ורגליים נפגע באופן קשה. בכך בא לידי ביטוי פער הכוחות הגדול שבין הנאשם לבין המתלונן הכבול".

סחר באמצעי לחימה

- חשיפת תשתית עבריינית העוסקת בסחר באמל"ח (מח"ש 2143/2015)
במהלך חיפוש בביתו של שוטר מג"ב תושב כפר כנא נתפס אמל"ח רב בביתו. במהלך החקירה התבהרה תמונה המצביעה על רשת עבריינית הכוללת שני שוטרי מג"ב ושבעה אזרחים, אשר בצעה שורת עבירות בתחום האמל"ח, לרבות עבירות סחר ואחזקה. נמצא אף כי הנשק הגנוב שימש גורמים עבריינים במסגרת סכסוכיהם לביצוע ירי לעבר מסעדה ולעבר בית בכפר כנא. עם סיום החקירה הוגש כתב אישום נגד תשעה נאשמים.

- שוטרי מג"ב שגנבו אמצעי לחימה ומכרו אותם לסוכן סמוי - נידונו ל-18-10 חודשי מאסר בפועל (ת"פ 1605-01-14)

שני הנאשמים שירתו יחד במשמר הגבול, בגזרת עוטף ירושלים והוצבו, במסגרת תפקידם, במחסום ה"מנהרות" ובמחסום "עין יעל". נאשם 1 יצר קשר עם ישראלי תושב אבו גוש ובמסגרת הקשר בין השניים, סיפר הנאשם לאותו אדם כי הוא מצוי בחובות כספיים, הציע לו עזרה בתחומים שונים וכן הציע לרכוש עבורו אמצעי לחימה. אותו אדם יצר קשר עם מח"ש ובעקבות זאת הופעל כסוכן סמוי, בהמשך, נאשם 1 נפגש פעמיים עם הסוכן ומכר לו אמצעי לחימה אותם נטל יחד עם נאשם 2 מהבסיס בו הם משרתים. בית המשפט המחוזי בירושלים, כבוד השופט משה יועד הכהן, עמד על חומרת מעשיהם של הנאשמים ועל הצורך בהרתעת הרבים, תוך שקבע כי:

"מדובר בעבירות חמורות שרב בהן הפיתוי למי שמשרת בכוחות הביטחון והוא בעל זמינות לאמל"ח ולפיכך נדרש יסוד מרתיע ברור בענישה".

סמים

- יבוא סמים באמצעות האינטרנט, הונאה בכרטיסי אשראי גנובים וגניבת אמל"ח (מח"ש 6173-14)

החקירה החלה בעקבות דיווח של המכס בנתב"ג על תפיסת חבילת דואר ובה סמים. החבילה הייתה ממוענת לשוטר מג"ב. בחיפוש בביתו של השוטר נתפס חומר החשוד כסם וכן אמל"ח גנוב (שלושה רימוני הלם ואבק שריפה). בחדירה למכשיר הנייד של השוטר נמצאו צילומי כרטיסי אשראי שהתבררו כגנובים ואף אותרו עסקאות שנערכו באמצעותם בארץ ובחו"ל. השוטר הודה בפני מדובר ביבוא ובסחר בסמים. בימים אלה נמצא התיק בשלב הכנת חוות דעת פרקליט.

- **גניבת כסף מזירת התפרצות ע"י שוטר סיור בירושלים (מח"ש 15-1451)**
השוטר שהגיע לדירה בעקבות חשד לפריצה, תחקר את המתלונן לגבי הימצאותם של חפצי ערך בדירתו ואגב כך הראה לו המתלונן מעטפה ובה 36,000 ש"ח במזומן הנמצאת בחדר השינה. כשהמתלונן יצא לרגע מהחדר, שלף השוטר 41 שטרות של 200 ש"ח מהמעטפה. לאחר שגילה המתלונן את סכום הכסף החסר יצר קשר עם השוטר אשר בתחילה הכחיש את גניבת הכסף ובהמשך משך את המתלונן בתואנה שיחזיר לו כספו, כשבד בבד הניא אותו מהגשת תלונה במח"ש. פרקליטות המחלקה הגישה לבית המשפט המחוזי בירושלים כתב אישום נגד השוטר בגין גניבה בידי עובד ציבור ושיבוש מהלכי משפט.
- **כתב אישום נגד ארבעה שוטרים שפעלו כמשטרה פרטית' בתמורה לשוחד וטובות הנאה (מח"ש 12-5756)**
מח"ש הגישה לבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב אישום נגד ארבעה שוטרים בגין קבלת שוחד, שימוש לרעה בכוח המשרה ועבירות נוספות. כתב האישום הוגש נגד שישה נאשמים נוספים, מנהלי ועובדי חברה העוסקת בעיקול כלי רכב. על פי כתב האישום, ארבעת השוטרים פעלו כמשטרה פרטית' עבור החברה וזאת בתמורה לשוחד וטובות הנאה שקיבלו מבעלי החברה בין השנים 2010-2013. במסגרת זו נהגו השוטרים לבצע פעולות רבות תוך ניצול תפקידם כשוטרים והכל במהלך שגרת עבודתם במשטרה ובאופן הפוגע בכשירותם ובנאמנותם למשטרה ולערכיה.
- **הוצאת כספי ירושה במרמה (מח"ש 14-3810)**
התקבלה תלונה כי שוטרת ממחוז חוף, יחד עם אחיה ושתי שותפות נוספות, זייפה צוואה של נפטרת ערירית. הודות לצוואה המזויפת, העבירו השוטרת ואחיה לרשותם סכומי כסף נכבדים מעזבונה של המנוחה. החקירה קשרה את השוטרת ואחיה לביצוע העבירה והתיק הועבר לחוות דעת פרקליט.